

se vendar naštejejo poprej še knjige, ki so prišle tedaj v Metelčici na svetlo.

Četerti namreč, ki je boril se in pisaril o in v Metelčici, je bil že tudi ranjki Jožef Burger (v Krašnji r. 1800, u. 1870 v Šmartinu pri Litiji). Poslovenil je: 1) *Nedotičnost preganjana in poveličana*, povest iz pism Kristofa Šmida. V Ljubljani, 1832. 8^l. 124 str. 2) *Ecstahi*. Povest iz pism Kristofa Šmida. V Ljublj., 1832. 8^l. VI. 149 str. 3) *Pomoč v sili ali leseni križ in sreča dobrega uka*. Dve povesti iz pism Kristofa Šmida. V Ljublj., 1832. 8^l. 48 str. 4) *Svete Terezije Premišljevanja in perserčni pogovori s Bogom*, z njenim popisam svoje mladosti in z nekaterimi njenimi uki. Iz njenih pism okrajšal Simon Buhfeler, fajmošter na Nemškem. V Ljublj., 1834. 8^l. str. 84. — Pri sv. Jakobu je slovel tedaj duhovni pomočnik Anton Pekec (r. v Stopičah 1803, u. v Ljubljani 1833). Prav radi so njegove duhovne govore poslušali ljudje, in da bi z duhovnim pridom pomnili jih tudi v prihodnje, dá po njegovi smerti v pocirilici na svetlobo Jož. Burger: 5) *Razlaganje dopoldanje očitne službe božje*, ali kerščauski nauki od s. maše in pridig, ki jih je imel Antoni Pekec, kaplan per s. Jakobu v Ljubljani, v l. 1832. Natisnil J. Blaznik v Ljublj., 1834. 8^l. VIII. 499 str. In 6) *Kristusovo Terpijenje v osem postnih pridigah*, ki jih je imel Antoni Pekec, kapl per s. Jak. v Ljublj., v l. 1831. V Ljublj. natisnil J. Blaznik, 1835. 8^l. 122 str.

„Bukve g. Burgerja, piše spet Metelko v Pismenici, in veliko prevred ta svet zapustivšega Pekca so v prav lepi in čisti slovenščini pisane, in se tudi v svoji oségi sosebno priporočajo; marsikteri, ki so že veliko tacega brali, pravijo, de kaj bolje in lepše izdelanega v slovenskem, in tudi v nemškem jeziku, še niso najdlji, kakor je Razlaganje dopoldanje službe božje. Hvala, ki jo tukaj g. Burgerju, zgorej g. Zalokarju in g. Potočniku po zasluženji njih lepega pisanja damo, tudi skorej vse druge pozneje pisatelje zadéva, kateri so se po teh ravnali“.

Umetnost.

Nauk o umni živinoreji. Slovenskim gospodarjem spisal in s podobami razjasnil dr. Janez Bleiweis. Izdala in založila c. k. kmetijska družba Kranjska 1871. Natisnil Jožef Blaznik v Ljubljani. Ta zlatega denarja vredna knjiga prav po domače razumevno in skozi in skozi oziraje se na naj važnejša vodila o reji naše domače živine obravnava vse, česar je treba vediti umnemu živinorejcu, ter vse to kaže s prelepimi v jeklo vrezanimi podobami. Živo priporočamo to knjigo vsem ljudskim učiteljem, vsaki ljudski šoli in knjižnici in vsem, ki živé med ljudstvom in jim je volja pospeševati prvi del gospodarstva, t. j. domačo živinorejo. Cena tej krasni knjigi je le 80 kr., res v nikakoršni primeri z zanimivim obsegom, ki se v njej nahaja.

Vojvodina Kranjska. Zemljevid za ljudsko šolo. §. 58. novega učnega reda od 20. avg. 1870. I. nalaga ljudski šoli skerb,

da se mladina uri tudi kolikor toliko v zemljeznanskem nauku. Smoter tega nauka je: progledno znanje svojega domovja in svoje očevine po naravoslovskih in krajevnih, narodopisnih in političnih razmerah itd.

Če kdaj, tako moramo zlasti sedaj, ko imamo v ljudski šoli obilo naukov, skrbeti za to, da se ves nauk vpira na nazorovanje in da skrbimo za sredstva, po katerih se mladini pogočituje, kar se ji razklada in kar naj si kot stalno imovino v spomin ohrani. Da nam učnih sredstev manjka, ni mi skoraj treba ponavljati. Potrebe že zdavnaj z vso silo pritiskajo in le malo se zadostuje zahtevam časa; preveč pa se pričakuje od prihodnosti. Kdor hitro pomaga, pripomore več, nego kdor odlašaja in če stvar tudi bolje izverši. Ta misel naj me opraviči, ker se prederznem p. n. občinstvu zlasti pa ljudskim šolam izročiti „zemljevid kranjske dežele“, ki bode za sedaj menda primeren, dokler ne dobimo po kartografskih zavodih boljšega.

Zemljevid je v obče takošen:

Kaže nam v $\frac{1}{216000}$ naravne mere cele dežele in posamesnih 12 okrajev, meje, glavne ceste, reke, jezera, mesta, terge in vasi, koderkoli je le kaka postavno vredjena ljudska šola.

Obžalovaje moram naznaniti, da s temi sredstvi, ki sem jih ravno imel pri rokah, nisem mogel risati tudi pogorja, kar bi sicer zemljevid nejasen delalo. Ravno tako sem moral izpustiti gorensko železnico, ker nisem nobenega bolj natančnega načrta mogel dobiti v roke. Iz istega vzroka izostala je Št. Peter-Reška železnica. Ako bi mogel kje dobiti sliko obeh železniških črt, bi jo pred razpošiljanjem lahko še dostavil. Sicer so pa postaje Rudolfove železnice raznamovane.

Zemljevid je risan na 4 polah nekoliko večje oblike, kakoršne so navadne pisne pole. Te se ena k drugej prilepijo in precej razviden zemljevid tudi za prostorne šolske sobe je sestavljen.

Kar bi učitelji še v njem pogrešali lahko si sami dostavijo posnemši iz Kozlerjevega zemljevida, ali drugod izdanega, kar bo učitelju hasnilo kot pripravlanje na zemljepisni nauk.

Dobiva se zemljevid pri podpisanemu v Idriji, in sicer ne barvan po 15 kr. in barvan po 20 kr. Kdor želi vse štiri dele že priljepljene, naj mi v naročilo naznani, kdor posamesne liste želi, naj opusti to opombo.

Gospodom okrajnim nadzornikom jo vljudno priporočam v presojo, ali bode ljudskim šolam kaj hasnila, ali ne.

V Idriji dne 20. julija 1871.

F. Stegnar.

Dostavek „Uč. Tov.“: Ne bil bi ljudski šoli pri zemljepisnem nauku mogel bolje vstreči kakor je storil g. Stegnar s svojim lepim zemljevidom. Vsak učitelj vé, kako se morajo zemljevidi za šolo zelo odlikovati mimo drugih, ki jih imamo za splošno rabo. G. Stegnarjev zemljevid je prav izvrstno vravnan za šolske potrebe. Učenci se z njega lahko učé razdelitev naše dežele in vse drugo po poglavitnih črtah, ki se vsakemu pazljivemu očesu koj na prvi pogled kažejo v pravi podobi. Tudi risati se učenci po tem zemljevidu lahko vadijo. G. izdajatelj bode s tem svojim delom gotovo veliko pripomogel k boljšemu zemljepisnemu nauku v ljudski šoli, kajti zemljepisce brez primerne zemljevida je plavanje brez vode. Nobena šola na Kranjskem naj ne bode brez tega koristnega učilnega pomočka — posebno, ker je tudi cena tako nizka, da nižja ne more biti.

25 cerkvenih pesem. Za moški (ali ženski) in mešani čveterospev, zložil in upravljal A. Förster. Dobivajo se pri skladatelju (v

semenišču). Cena 80 kr. V Ljubljani. Zal. skladatelj. Tisk Egerjev. Ta zvezek obsega: Opombe; besede k napevom; izvirne napeve (5 sv. maš. vera, upanje in ljubezen, nebesa, pred sv. obhajilom, po sv. obhajilu, mati prečista, sv. noč, „dies irae“, novomašniku); stare upravljene napeve (pred blagoslovom, po blagoslovu, sv. maša [5krat], „Ave maris stella“, „Ave Maria“, božična [staročeska], postna, velikonočna [Regina coeli,]) sv. maša. G. izdajatelj je s temi napevi zelo vstregel našim orglarjem in pevcem, ter je s tem tudi lepo pomnožil umetno cerkveno slovstvo, ker je napevom pridjal zgodovinske čertice in jih prav izvirno upravljal. Priporočamo jih tedaj le še vsem cerkvam na Slovenskem, kajti pevcem in orglarjem jih že spretno skladateljevo ime zadostno priporoča.

Šolsko obzorje.

Učiteljski zbor v Zagrebu. Učitelji zagrebskih treh glavnih škol prosili so početkom t. l. deželno vlado, naj jim dovoli sklicati v Zagreb „prvo občo skupščino hrvatskih učiteljev, spojeno z razstavo učil in z razpravo oblih pedagogičskih vprašanj“. Vlada je, uslišavši prošnjo, dovoljlo podelila, ter ob enim obečala, da hoče to podvzetje tudi materijalno podpirati. Vsled te vladne dozvolje je učiteljski odbor, ki je izvedenje tega povzetta v roke vzel, dne 25. februarja na vse učitelje in učiteljice na „Hrvatskem, Slavonskem, v vojnej krajini in v Dalmaciji“ povabilo razposlal, naj pridejo 23., 24. in 25. avgusta na učiteljski zbor v Zagreb. V tem povabilu stoji na dalje: „pa tudi vas učitelje sosodnih nam, in vseh drugih dežel, ki gojite simpatije za naš narod in za njegov napredek, vas, ki delate na ravno tistem polji narodnega izobraževanja in z njimi za izobraževanje celega človeštva, — vas vse vabimo in kličemo na prvi občni hrvatski učiteljski zbor, da nam tudi vi svetujete in pomorete v tem svetem podvzetju“. — Ta proglas se je prestavil na slovenski, česki, nemški, italijanski in francoski jezik, ter se tudi v šolskih časopisih teh narodov razglasil.

Učiteljski odbor, ki ima, in ravna celo stvar v rokah, razdelil se je na četiri pododdbore: 1. na centralni odbor, ki ima pripraviti gradivo za razprave, — ustanoviti opravljen red, — voditi denarne poslove, — skrbeti za strokovnjaški presod razstavljenih učil — in po končanem zboru izdelati poročilo o njem; 2. na pododbor za razstavo učil, ki ima prevzemati prihajajoče in razstaviti se imajoča učila, — nadalje sestaviti razstavni katalog, ter pripraviti lotrijo tistih razstavljenih učil, ktera bo glavni odbor v to ime od dotičnih razstavljalcev nakupil; 3. na pododbor, ki ima skrbeti za slovesnosti in zunajni lišp učiteljskega zbora, namreč pa za prostor za skupščino in za razstavo, za odlikovanja najboljih razstavljenih učil, za sijajne gledališčne predstave, za izlete v bližnjo okolico, in kar že vse pod slovesnosti spada; in 4. na stavbeni pododbor, ki ima skrbeti za znižano voznino na železnicah in parobrodih za obiskovalce učiteljskega zbora, ki ima nadalje prihajajoče pričakovati, jih v imeni glavnega odbora pozdraviti, kolikor mogoče, brezplačno stanovanje za nje oskerbeti, in imenik vseh skupščinarjev sestaviti.

Za proglašivanje zborov. zadev izdava se poseben „Viestnik“ kot priloga k šolskemu listu „Napredak“. Viestnika je do sedaj že osem številčk izšlo.